

Älvsborgarna

NR 2 • 2011

Nya chefer vid hemvärnsbataljonerna

- Mer från garnisonschefen
- Nytt om försvarspolitiken
- Kamratföreningarna informerar
- KA4 inviges 1945
- Hemvärnstinget
- Ett år på Älvsborgsgruppen

Foto: Eva Blackenfelt

Chefen Elfsborgsgruppen har ordet

Kamrater!

Ännu ett år lider mot sitt slut. Även försöket med ett nytt utbildningssystem inom hemvärnet lider mot sitt slut. Just nu sker en utvärdering av det som kallas KFÖ-systemet på rikshemvärnsstaben. Från 2012 kommer detta att bli det permanenta utbildningssystemet och kommer att regleras i en ny och reviderad Hemvärnshandbok.

Vi vid Elfsborgsgruppen och våra chefer i bataljonerna kan konstatera att KFÖ-systemet gett önskad effekt och det nya utbildningssystemet har mottagits positivt på alla nivåer. Många av våra förband har snabbt ökat sin förmåga att lösa våra huvuduppgifter i förband. Jag kan konstatera att alla våra enheter klarar att lösa de viktigaste uppgifterna, bevaka, skydda, ytövervaka samt stödja samhället vid fred, kris och krig enligt de krav som våra uppdragsgivare ställt.

Fortsatt är vår stora utmaning att rekrytera ny personal till våra förband. Min vision är att vi till 2014 års utgång skall ha nått minst 90% uppfyllnad i våra bataljoner. En viktig del i detta kommer vår grundläggande militära utbildning att vara, kallad GMU. Under 2012 har vi fått uppdraget att utbilda 180 nya rekryter till våra förband. Detta kommer vi att göra vid fyra tillfällen, där varje tillfälle omfattar tre månader och där första omgången startar 30 januari. För att vi skall lyckas med uppgiften är det viktigt att alla hjälper till att sprida informationen om utbildningen. Jag ber dig därför att sprida budskapet till ungdomar i din närhet. Under tre månader kommer de att ges möjlighet till en bra utbildning för att därefter kunna bidra till det nationella försvaret. Mer information hittar du via Elfsborgsgruppens hemsida (ebg.hemvarnet.se)

Den 26 november genomfördes uppstartsmöte och ordergivning inför utbildningsåret 2012. Denna övning kallas befälsövning 0 och deltar gör chefer vid våra fyra bataljoner ned till plutonchefer. Totalt var ca 130 befäl samlade. Under kvällen genomfördes en avtackning av två av bataljonscheferna, major Erling Edvardsson och major Lars Olsson. Båda har varit bataljonschefer i mer än tio år och lämnar nu över chefskapet. Det gläder mig mycket att båda kvarstannar inom våra förband och bidrar med sin gedigna erfarenhet. Jag vill från alla oss vid Elfsborgsgruppen framföra ett stort tack till Erling och Lars för ett fantastiskt arbete.

Erling Edvardsson och Lars Olsson avgår efter många år i Hemvärnet.

På förstasidan kan ni se de chefer som leder våra bataljoner från 2012. Major Christer Olsson, chef 41 Hemvärnsbataljon (under 2012 kvarstår major Claes-Åke Henriksson under Christers utlandstjänstgöring), kapten Rickard Norman, chef 42 Hemvärnsbataljon, major Anders Höfnell, chef 43 Marina Hemvärnsbataljon och major Thomas Larsson, chef 44 Hemvärnsbataljon. Med dessa chefer känner jag att vi fortsatt kommer att leverera förband med hög duglighet.

Jag önskar er alla en riktigt
God Jul och Ett Gott Nytt År!

Lars-Gunnar Olsson
Chef Elfsborgsgruppen

Kontaktuppgifter Tidningsuppgifter

Älvsborgarna är ett samarbete mellan Göteborgs Garnison/Försvarsmakten, Elfsborgsgruppen/Försvarsmakten (kontaktperson Hanseman Samuelsson, tel 031-69 21 82), Kungliga Älvsborgs Regementes Kamratförening (kontaktperson Lars Rehn, tel 033-41 49 43) och Göteborgs Garnisons kamratförening (kontaktperson Kaj Modig, tel 031-26 54 80).

Ansvarig utgivare är Bo Andersson. Redaktör är Peter Andersson/Erik Pousar, Göteborgs Garnison, Box 5155, 426 05, V Frölunda.

Denna gång har tidningens produktionsprocess kraftigt störts av nya centrala direktiv utom redaktionens kontroll. Den sedvanliga kvalitetsgranskningen har blivit lidande, för vilket vi ber om ursäkt.
Red.

Omslagsbilden visar hemvärnsbataljonernas nya chefer. Läs mer i Chefens ruta till höger. Fotograf Hanseman Samuelsson.

Överste Åkerström har varit vår garnisonschef i ett halvt år nu. Självklart är vi nyfikna på hur han uppfattar sitt uppdrag och oss västkustbor. Han tar emot oss i Byggnad 1 och svarar välvilligt på alla frågor, en av alla dessa märkvärdigt ljumma novemberdagar.

På frågan om han kan notera någon skillnad på oss västkustbor jämfört med folk i östra Sverige svarar han att han inte kan notera någon större olikhet. Enligt hans erfarenhet finns en väl etablerad känsla av samförstånd inom hela kåren. Men han känner sig ytterst välkomnad av såväl egna personalen som folk från andra myndigheter och näringslivet i området. Fast han medger att vissa myndigheter behöver upplysas om att det faktiskt finns en betydande militär närvaro i Göteborg, trots att Amf4 har lagts ned. Han noterar likväl ett ovanligt väl utvecklat samarbete med "blåljus-enheter" och nationell säkerhetstjänst.

Vi kommer snart in på den nya devisen: "Allt för soldaten, sjömannen". Mikael förklarar vad han menar med detta begrepp som man inom ledningsgruppen resonerat sig fram till:

– Här har vi ett gemensamt bestämt förhållningssätt – ett fokus som gäller för oss alla, säger Mikael. Varje dag när vi kommer till jobbet måste vi maximera våra ansträngningar på vår uppgift; att ge elever, soldater och sjömän de bästa förutsättningarna att växa i sin roll. Bästa möjliga stöd, utrustning och boende – aldrig glömma vad vår uppgift är!

– Våra individuella olikheter är vår styrka, fortsätter Mikael entusiastiskt. Att saminrikta kompetenserna mot högsta möjliga resultat efter givna ekonomiska ramar är en stark ledstjärna för Göteborgs garnison, för såväl FömedC som Hemvärnet och de andra militära enheterna här.

Mikael berättar om målsättningarna för 2012; att få hit fler krigsförband (sjukvårdsförband), utveckling av ett logistikcentrum med stab i Göteborg och en hållbar garnisonsplanering som är väl känd bland personalen. Det är förstås viktigt att alla personer inom garnisonen känner idén och drar åt samma håll. Vidare kommer garnisonen att verka för att etablera en särlösning för Göteborg inom Regionalstab Väst till stöd för ett bredare ansvarstagande. Kapaciteten i Göteborgs hamn, i tjänst för hela Sverige, måste säkerställas genom lokal välutbildad kompetens.

Samtalet går vidare om hur företagsdemokratien vidmakthålles inom garnisonen. Mikael berättar att han har ett mycket bra samarbete med de fyra fackförbund som organiserar de anställda. Även påtalar han hur viktigt det är med rådsverksamheten inom Hemvärnets föreningssida. Rikshemvärnstinget som nyligen avhållits hade mycket hög kvalitet på såväl motionerna som handläggningen av dessa. Han välkomnar inriktningen mot återväxt bland de yngre hemvärnsmännen och uppmanar till engagemang på alla nivåer. Genom råds- och tingsverksamhet ges alla en god möjlighet att påverka Hemvärnets utveckling.

Mikael besöker 324:de

På frågan om stöd med lokaler och övningstillfällen för veteran- och kamratföreningar säger han:

– I den nya organisationen måste alla vara med i att informera och rekrytera till Försvarsmakten. Om jag skall stödja verksamhet med skattebetalarnas pengar måste jag få något tillbaka. Alla måste kunna blicka framåt och förstå vart vi är på väg i det nya Försvaret. Kan man åstadkomma rekrytering till de nya formerna av utbildning så är det väl använda pengar.

Slutligen vill Mikael poängtera att han trivs jättebra som ledare för alla fantastiska människor på garnisonen:

– Så vill jag självklart önska alla en God jul och ett Gott nytt år. Och ett nytt spännande 2012!

Peter Andersson

Svenska Livregementet

Efter freden 1679 genomförde Karl XI sin reformering av det äldre indelningsverket. I samband med detta togs även beslut att sätta upp värvade regementen i de mest utsatta fästningsorterna samt i de utländska besittningarna.

Genom nådigt brev år 1680 tillkännagav konungen sin avsikt att upprätta ett regemente avsett till garnisonstjänst i Göteborg, Kunglig Majestäts Svenska Livregemente till fot. Göteborg, som vid denna tid hade utvecklats till en betydande ort för västkustens sjöfart och var mycket viktig för västkustens försvar, fick härmed sitt första fasta garnisonsregemente.

Som stam till regementet användes en bataljon sättingar ur Västgöta regemente som gjorde garnisonstjänst i Göteborg, alla knektar ur Marinregementet samt överblivet manskap ur Douglas, Bielkes och von Aschebergs dragoner. (Skåne-Bohusläns Dragonregemente, Livregementet till häst och Änkedrottningens livregemente till häst).

Den 16 augusti 1681 undergick regementet mönstring i Göteborg inför konungen och i slutet av samma år anmälde regementschefen, överste Gustav Macklier, till Kungl. Majestät att värvningen vid regementet var avslutad och regementet fulltaligt.

Regementet var organiserat på regementsstab och åtta kompanier. Ett kompani bestod av en kapten som chef, en löjtnant och en fänrik. Undantaget var 1. 2. och 3. kompaniet som hade översten, överstelöjtnanten och majoren som chef. Dessutom hade varje kompani två underofficerare, fältväbel och sergeant, fyra underbefäl, förare, furir, rustmästare och mönsterskrivare samt två trumslagare och en pipare. Kompaniet bestod sedan av sex korpralskap. Varje korpralskap bestod av en korpral och fyra rotar om sex man. De första två korpralskapen var beväpnade med pikar de fyra övriga var beväpnade med muskötter. Samtliga meniga bar dess-

utom värjor. Trots stora svårigheter med rekryteringen under regementets första år blev regementet ett välutbildat och disciplinerat regemente.

Regementschefen var tillika kommandant i Göteborg. Överstelöjtnanten var utöver överstelöjtnant vid regementet även kommandant på Nya Älvsborgs fästning. P.g.a. detta var som regel även överstelöjtnantens kompani förlagda där. Majoren tjänstgjorde även som Stadsmajor. Regementet hade även kommanderingar till västkustens fästningar, Karlstens, Bohus och Varbergs fästning. Svenska livregementet till fot bar den av konungen för de värvade regementena fastställda dräkten. Till skillnad mot många indelta regementen som bar karpus, bar regementet hatt som var försedd med vita ullgarnssnören. Rocken, som till skillnad mot de indelta regementenas uniformer, var försedd med nedvikt krage var blå med gula uppslag och foder

samt försedd med mässingsknappar. Den gula färgen har därefter burits av samtliga svenska arméförband i Göteborg. 1683 blev regementet livregemente åt kronprinsen, den blivande Carl XII och fick då namnet Hans Kunglig Höghets Prins Carls Livregemente. År 1697 då Carl blev kung fick regementet tillbaka sitt ursprungliga namn.

1701 deltog två kompanier i Göteborgs eskaderns expedition mot Archangelsk. Syftet var att ta staden och försätta Ryssland i blockad. Den 28 maj 1701 avseglade styrkan med två kompanier ur Livregementet till fot embarkerat på fregatterna Varberg och Älvsborg. I Archangelsk var man dock förberedd. Redan på våren 1701 hade byggandet av en fästning i inloppet till Dvina påbörjats för att skydda staden mot eventuella svenska angrepp. Dessutom hade holländska skepp anläppt Archangelsk tre veckor tidigare och för-

Regementets fana

varnat om den svenska eskaderns planer och förstärkning hade inkallats till garnisonen. Då överraskningen misslyckats beslöts att den svenska expeditionen skulle avbrytas och seglatsen hem påbörjas.

Den 15 augusti 1701 var de återstående fartygen tillbaka i Göteborg.

Uppdrag på Kontinenten

17 maj 1709 sändes Svenska Livregementet till fot till Wismar för att förstärka fästningens försvar. 1711 deltog regementet i ett utfall mot danskarna. Regementet hade dock haft stora förluster genom sjukdomar inom fästningen, vilket man ersatt med danska desertörer. Regementet hade därför långt ifrån den stridsduglighet man haft då man lämnade Göteborg. Utfallet misslyckades och regementet förlorade 21 man i striden. Förbandet kvarblev till Wismars kapitulation 1716 då regementet hamnade i fångenskap. Av regementets personal återvände endast 16

officerare, 21 underofficerare och 62 meniga. De användes under resten av kriget till garnisonstjänst i olika städer i Skåne och Halland. Efter det stora nordiska krigets slut 1719 indrogs Svenska Livregementet till fot och resterande personal uppgick i Bergsregementet.

Då regementet sändes till Wismar 1709 medförde de en stor del av de kyrkliga inventarierna från Garnisonsförsamlingen i Göteborg. Största delen av dessa föremål gick förlorade under fälttågen. Regementspastor Oedman räddade dock en del av dem vid fästningen Wismars fall 1716. Efter en flykt till Holland lyckades Oedman så småningom ta sig fram till Stralsund innan fästningen föll och därifrån till Lund. Där tilldelades han av Karl XII Tanums pastorat i Bohuslän. I en brevväxling som finns bevarad på Landsarkivet i Göteborg skriver Oedman att han bönfäller ”att vid bem:te församlingar få behålla den kyrckioskud, som

warit wid Svenska lifregementet till foot, och han sielf wid Stralsunds beläring undan fienden frälsat och med egen bekostnad hijt till Sverige öfwerbrackt” bestående av en silverkalk, en silverkanna, en liten oblatask av silver med en liten sked och ett ett altarkläde. Som svar erhöles kunglig resolution varuti omförmäles att ”wij i anseende till desse och flere härwid anförde skiähl och omständigheter i nåder för godt funnit att samtyckia, det bem:te Kyrckioskud må tills vidare förblifwa wid ber:de Tanums Församlingar, och till des ofwann:de Regemente en gång kan warda upprättat igen”.

Regementets kommunionsskärl finns än idag i Tanums kyrka i väntan på Svenska Livregementet till fot återupprättande.

Björn Andersson

Not. Mellan 1893 och 1904 bar senare Livregementets Grenadjärer, I 3 namnet Livregementet till fot. Det skall inte förväxlas med förbandet i Göteborg.

Försvarsutskottet säger ifrån

Frågan om Försvarsmaktens stöd till samhället har varit föremål för motstridiga viljor under en lång tid. I grunden är nog alla överens, men det finns en falang som befarar att Försvarsmakten i brist på fiender skall blåsa upp hoten.

De med en mer positiv syn på myndigheternas förmåga att se till helheten har å sin sida hävdad att regeringen undandragit sig sitt ansvar genom att inte vara tydlig vad avser mål och medel. Som en oberoende myndighet beslutade Riksrevisionen att granska ärendet. Detta resulterade våren 2010 i en gransk-

ningsrapport. När så görs skall regeringen redovisa sin syn på denna. Detta gjordes i en regeringsskrivelse daterad 6 oktober 2011. Därefter har riksdagens försvarsutskott gjort en sammanvägning som den 29 november resulterade i att ett enigt utskott föreslog riksdagen att anmoda regeringen att vidta två förbättringsåtgärder:

- Styrning och uppföljning av Försvarsmaktens stöd till samhället vid kriser skall förbättras
- Samverkan mellan Försvarsmakten och andra aktörer skall förbättras.

Eftersom utskottet är enigt förefaller det rimligt att riksdagen kommer att rösta i enlighet med förslaget. Sammantaget kan konstateras att det i mångt och mycket handlar om Hemvärnet och att det politiska intresset och stödet för vår verksamhet är fortsatt högt.

EP

Försvars- och säkerhetspolitik

Under lång tid sammanfattades vår säkerhetspolitiska princip med devisen "Alliansfrihet i fred syftande till neutralitet i krig". Många har inte tagit in att vi som en följd av det förändrande omvärldsläget övergav neutralitetsmålsättningen redan för 19 år sedan. Lika okänt synes kunskapen vara om innebörden av de två solidaritetsklausuler som återfinns i Lissabonfördraget.

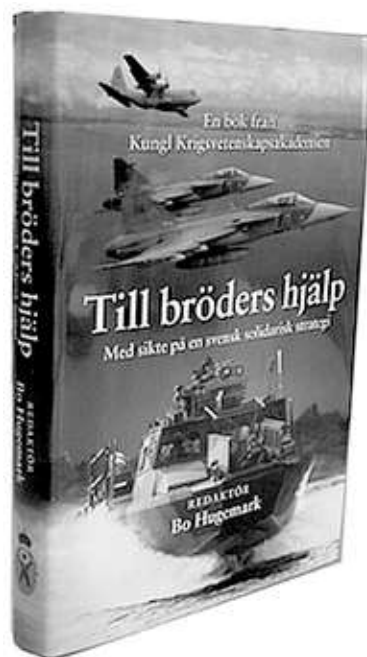
Ett sätt för statsledningen att signalera för omvärlden att Sverige förstått fördragets innebörd är den solidaritetsförklaring som Riksdagen antog sommaren 2009:

"Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat medlemsland eller nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas."

I allt utan en bindande underskrift innebär detta att Sverige de facto övergivit alliansfriheten. Vad är alternativet?

Att Sverige ånyo förklarar sig neutralt? Om så görs är Sverige enligt internationell rätt förpliktigt att bekämpa styrkor som kränker vårt territorium. Var och en som tar sig tid att studera kartan inser att västvärldens möjligheter att militärt stödja Finland och de Baltiska staterna kräver tillgång till svenskt territorium. En återgång till det gamla blir alltså liktydigt med att vi måste ha en planering för att försvara oss västerut. Med tanke på att vi är medlemmar i EU och har skrivit under Lissabonfördraget känns detta orimligt. Detta gäller inte minst för dem av oss som känner stolthet över de hedervärda personer som ställde upp för Finland 1939 under parollen "Finlands sak är vår".

De flesta svenskar känner inte till de ovan beskrivna förändringarna eller bakgrunden till dessa. Detta är allvarligt. Utan folklig förankring är solidaritetsförklaringen inte trovärdig. Orsaken till okunskapen är inte att politikerna "mörkat". Däremot har många som borde ha förstått och hjälpt till att förklara valt att göra det lätt för sig genom att inta en "Det var bättre förr" – attityd.

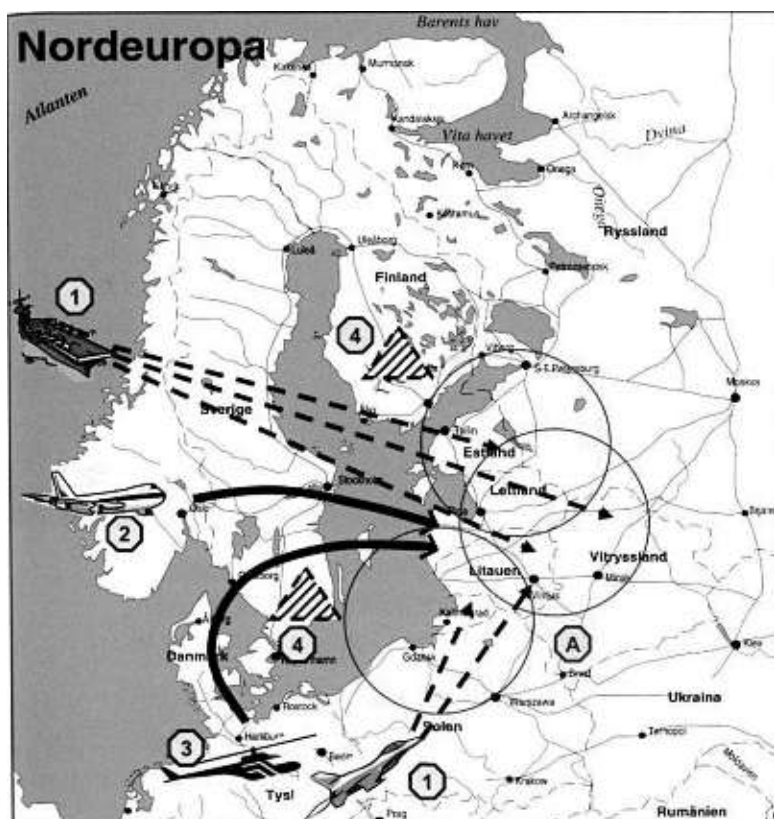
Hugemarks välskrivna debattbok

I ett försök att förklara och väcka debatt gav Kungliga krigsvetenskapsakademien i maj 2011 ut boken *Till bröders hjälp*. Boken är en dokumentation av Akademiens nationella strategistudie. Redaktör är den kände säkerhetspolitiska kommentatorn Bo Hugemark. I boken redovisas bland annat tre scenarier och en antal viktiga slutsatser.

Boken har en stor bredd och tar ut svängarna på ett sätt som för närvarande inte görs vare sig politiskt eller inom myndighetsvärlden. Detta ger en möjlighet att inhämta kunskap som kommer att underlätta förståelsen av den nationella försvarsplanering som återupptogs under 2011. Denna kommer att vara hemlig men delar av innehållet kommer att bli allmänt känt. Min gissning är att Gotlands betydelse och möjligheterna att ta emot militär hjälp via Västkusten är två sådana.

Boken kostar 200 kronor och kan beställas via www.kkrva.wordpress.com

En fördjupad presentation av boken återfinns du på Elfsborgsgruppens hemsida: ebg.hemvarnet.se

Ett tänkt scenario, där främmande makter tar vägen över Sverige

Erik Pousar

Hemvärnshuset på Kåringberget

Under hösten har Fortifikationsverket fortsatt med ägarrelaterat underhåll av Hemvärnshuset på Kåringberget. Fortifikationsverket är Sveriges största fastighetsägare och har som huvuduppgift att förse Försvarsmakten med ändamålsenliga och konkurrenskraftiga lokaler, mark och anläggningar. Samordnat med Fortifikationsverkets projekt bekostar Försvarsmakten ett antal anpassningsåtgärder som inte kommer att belasta hyran, s.k. Ej värdehöjande åtgärder.

Ett exempel på dessa är att den fönsterlösa lektionssalen på bottenvåningen kommer att förse med två fönster. Sammantaget

börjar huset bli i mycket bra skick. Att huset dessutom är lokaliserat till Kåringberget med milsvid utsikt över staden och dess skärgård gör inte saken sämre.

Förhoppningen är att under 2012 påbörja ett arbete syftande till att höja kvalitén på den inre utsmyckningen. En inte allt för djärv gissning är att Hemvärdet och frivilligorganisationerna härvid sätts i centrum. Också att överväga är att ge huset en mer formell benämning. Har du förslag på utsmyckning och husnamn så framför du detta på enklaste sätt till Bengt Tönnäng som är husansvarig; bengt.tonnang@gmail.com.

Hemvärnshuset med fasadrenovering

Kasern D omdanas

Trängkasernen

Beslut är taget att delar av de kvalificerade sjukvårdsförbanden skall överföras från Skövde till Göteborg. En förutsättning för beslutet var att inga omfattande infrastrukturella åtgärder behövdes. Att inte så är fallet beror på att Kasern D under en längre tid intecknats för sjukvårdsfunktionens behov. Inte planerat men likväl

symboliskt sammanföll beslutet att omlokalisera delar av sjukvårdsförbanden med att Fortifikationsverket påbörjade arbetet med att byta kasernens tak och att installera ny ventilation. Planeringen är också långt framskriden för att kunna genomföra motsvarande anpassningar som gjorts i de marina säkerhetskompani-

ernas kaserner. Eftersom de kvalificerade sjukvårdsförbanden formellt är knutna till Trängregementet kommer enheterna i Göteborg att utgöra ett detachement till detta förband, därav rubriksättningen "Trängkasernen".

EP

Polisen ny hyresgäst på Käringberget

Polismyndigheten i Västra Götalands har totalt 4.300 anställda varav 3.500 är polisutbildade. Detta stora antal genererar en omfattande internutbildning. I syfte att bygga upp bättre förutsättningar för de mer kvalificerade kurserna har polisen beslutat att bli permanent hyresgäst på Käringberget. Rutinerna för samordning med övriga verksamhetsutövare är under utveckling. För 2012 så innebär föreliggande planering att utbildningsverksamhet bedrivs under ca 20 veckor. Normalstyrkan är runt 30, men enstaka veckor kan styrkan vara närmare 100.

Verksamheten är helt i linje med statsmaktens inriktning. Som ett exempel på detta citeras budgetpropositionen för 2012: ”Mot bakgrund av regeringens förslag om avveckling av beredskapspolisen finns behov av att polisen och Försvarmakten övar tillsammans för att skapa effektiv användning av förstärkningsresurser.”

Polispatruller uppställda inför övning

Vid tidigare besök till garnisonen har poliledningen betonat vikten av personliga kontakter på alla nivåer. Polisens beslut att permanenta sin närvaro på Käringberget kommer att underlätta detta.

Skyddsutrustning påtages

Snart ett år på Göteborgs Garnison

Sedan januari har Peter Forsberg tjänstgjort på Elfsborgsgruppen. Med ett förflutet huvudsakligen vid Fallskärmjägarskolan och nu senaste åren i USA har vi alltså fått ytterligare en synnerligen erfaren person inom kadern. Han berättar här om sitt första år hos oss.

Det gångna året vid Elfsborgsgruppen har varit fyllt av övningar och mycket intensivt i kontakterna med personalen i våra fyra insatsbataljoner. En ny arbetsplats och delvis nya arbetsuppgifter, en hel del annorlunda rutiner och många intryck – den absoluta huvuddelen positiva sådana. Intensiteten i verksamheten visar sig för egen del i att familjens helgplaner under övningsperioderna har fått genomföras utan någon större delaktighet från mitt håll, de som har tjänstgjort vid utbildningsgrupper under en längre tid är värda all respekt i det avseendet.

Hemvärnets relativt nyinförda KFÖ-system med regelbundna obligatoriska förbandsövningar i återkopplade övningsserier har vässat garden för det nationella försvaret på ett så tydligt sätt att jag är säker på att allmänheten och även delar av Försvarsmaktens personal inte vet vilka resurser som mönstras inom Hemvärnets led. Att återigen leda övningar med riktiga kompanienheter och i många fall mycket väl fungerande sådana är tyvärr få förunnat. Det har varit en av de riktigt stimulerande arbetsuppgifterna under året. Rikshemvärnschefen Roland Ekenbergs återkommande besök och engagemang för Hemvärdet och vår verksamhet i Västsverige under året kan inte underskattas. Det ger en otrolig signaleffekt när han är ute och deltar vid vår förbandsverksamhet, inte minst att han aktivt lyssnar på signalerna i organisationen. Genom sin framtoning och personliga delaktighet sänder det signaler som gör att de flesta känner tilltro inför sin verksamhet inom Hemvärdet. Att som rikshemvärnschef och general bli omtalad och känd av alla inom frivilligvärlden som Roland eller "Riks Roland" är en tydlig signal av acceptans.

Möjligheten för mig att vara med och ta en aktiv del i arbetet med Svenska Brukshundklubbens (SBK) tjänstehundutveckling har varit mycket stimulerande. Efter att i över tjugo år ha arbetat mycket mot förband med hundar, och därigenom veta vilken press det skapar, så känns det viktigt att kunna påverka och trycka på betydelsen av patrullhundar vid våra förbandsenheter. Det är en fantastisk resurs som går att använda i alla uppgifter som vi kan komma att ställas inför. Hemvärdet har nått en bra bit med hundverksamheten, utvecklingspotentialen är stor och det går tydligt framåt. Arbetet vid övningar med utvecklingen av gruppchefer och plutonchefer och få dem att växa i sina roller har också varit tydligt motiverande för mig. Det finns fantastiskt många bra människor som lägger en stor del av sin tillgängliga tid inom frivillig verksamhet. Vi har

Peter i Florida efter insimning från ett taktiskt fallskärmshopp

t o m fått vara och öva med några av bataljonsstaberna vid ledningsträningsanläggningen, LTA i Enköping i form av en veckas LTÖ, ledningsträningsövning. Här fick bataljonsstaberna pröva att leda under längre tid än vid en normal övning, vilket var nyttigt.

Vår geografiska placering vid inloppet till Göteborg med omedelbar närhet till några av landets viktigaste skyddsobjekt gör att jag ännu lättare kan känna betydelsen av det vi tränar för i vår egen hemmiljö och i värsta fall blivande insatsområde. Det är inga problem att finna motivation för det, vid varje övning gör vi någon form av samhällsnytt. Dessutom gör vi ju en påtaglig konkret nytta eftersom Hemvärdet är de första som larmas av polisen eller räddningstjänst vid eftersök eller andra insatser.

Det kommande året

Under 2012 kommer vi vara med att ta emot och genomföra den omtalade GMU:n i fyra omgångar vid EBG och Garnisonskompaniet. Jag är helt övertygad att det kommer att bli ett motiverande lyft för hela Garnisonen. Det är svårt att inte bli positiv av att delta i utvecklingen av soldater "från ax till limpa". Att ha genomfört KFÖ och SÖF med 2010 års tremånaders soldater har bekräftat för mig att de helt klart har tillräcklig vilja, engagemang och motivation att fortsätta gå utbildningar och kurser för att ta sig an sina befattningar i hemvärdet.

Inom Garnisonen skulle en större utveckling genom samordning mellan de olika enheternas resurser och kunskaper kunna åstadkommas. Det fungerar för närvarande i flera stycken, men kan förbättras inom ytterligare områden. Samövningar och samarbete uppmuntrar delaktigheten och tilltron till varandra och därigenom samhörigheten inom Garnisonen.

EBG kommer som försöksenhet ha möjlighet att delta vid utvecklingen av det kommande stridssjukvårdskonceptet tillsammans med FömedC. Det är ett exempel på en tydlig synergieffekt inom Garnisonen som förhoppningsvis kommer öka effekten vid alla förbandsenheter.

En annan del som vi kan utveckla ytterligare är att stimulera ännu fler ungdomar till deltagande i de olika ungdomsverksamheter som är kopplade till de flertal frivilligorganisationerna, såväl lokalt som regionalt. Jag är helt övertygad om att de som vi i framtiden ska stimulera att söka till Försvarsmakten måste börja engageras tidigt. De bör redan från tidiga tonåren kunna bli intresserade så att de kan påbörja en medveten satsning såväl fysiskt, mentalt som skolmässigt med syfte på att underbygga sin eventuella framtid inom Försvarsmakten. Detta kan vi vara med och kanalisera genom ett bra och lockande utbud i Göteborg. Alla läsare av denna tidning kan med gott samvete rekommendera lämpliga bekanta att ta sig an uppgifter inom Hemvärnets led.

Ett års tjänstgöring är snart tillända och jag vill ta tillfället att tacka för ett bra bemötande och stort tillmötesgående. Det har varit ett händelserikt och utvecklande år med mycket lärdomar. Även under denna tjänstgöring slås jag av hur många olika typer av människor och karaktärer det finns som kan åstadkomma något gemensamt trots deras inbördes olikheter. Frivilligheten inom Hemvärnets led ger en stor stimulans, men ställer också höga krav på vår egen prestation och resultat. Jag ser med tillförsikt fram mot ytterligare en tid vid Göteborgs garnison. Det gör i alla fall att jag ligger på pluskontot hos min familj som nu får se mig mer regelbundet då jag för första gången i livet kan "pendla hem på riktigt".

*Mj Peter Forsberg
Elfsborgsgruppen*

Rikshemvärnstinget 2011

EBG:s tingsdelegater med garnisonschefen och riksdagsledamoten Stefan Caplan

Utöver sedvanlig mötesordning innehöll merparten av tingsutskottsarbete för att behandla de 76 motionerna och två motionerna. Utöver detta besöktes tingsutskottet av försvarsministern, ÖB samt ordföranden i Försvarsutskottet, som alla gav sin bild av Försvarsmakten och i synnerhet Hemvärnet.

Av alla motionerna var det tre som kom från Elfsborgsgruppen och samtliga handlade om materietillförsel. Lennart Rosquist på 413 bevakningskompaniet hade skrivit dessa och de handlade om comtaq, knäskydd samt skyddsglasögon till alla soldater inom Hemvärnet. Rosquists motioner bifölls av både Rikshemvärnsrådet samt av Rikshemvärnstinget, något som inte alltid sker. De motioner som inkommer till Rikshemvärnsrådet har behandlats i flera instanser innan de föredras. Mer än en gång har det hänt att tingsutskottet beslutat annorlunda än Rikshemvärnsrådet! Läs mer på "www.tidningenhemvarnet.se".

General Roland Ekenberg berättade att mycket hänt sedan förra Rikshemvärnstinget 2009. Det nya KFÖ-systemet

har "provkörts" och synpunkter har inhämtats från hela landet. Även bland årets motioner kunde man notera många synpunkter och man genomför nu en utvärdering av KFÖ-systemet, vilken väntas vara klar 2012, då resultatet inarbetas i nya HvH.

Generalen berättade också att man på försök skall påbörja ett nytt sätt att validera förband från och med 2013. Det kommer att innebära en förinspektion, inspektion av hemvärnsbataljonen under KFÖ och resultatet kommer att delges berörda parter i seminarieform. Syftet med valideringen är att inhämta samt följa upp fakta och grundvärden avseende förbandsstatus, produktionsstöd, infrastruktur, personal, ekonomi samt förbandsutveckling.

Hemvärnet har strikt nationella uppgifter och ska fokusera på det som man är bäst på; att skydda, bevaka, ytövervaka samt vara stöd till samhället.

– Vi har fått det vi begärt, nu är det dags att börja leverera, sade generalen.

Vad är det då som Hemvärnet fått? Jo, det är det nya KFÖ-systemet, direktrekryte-

ring av soldater genom GMU, dygnsavtal istället för timavtal samt ett reformerat ersättningssystem.

För att leverera krävs också personal och personalförsörjning är något som man jobbar stenhårt med. För att fylla upp Hemvärnet krävs det att man rekryterar 2.000 soldater per år. Samarbetet mellan kravställare, planeringsfunktion samt rekryterare är grundläggande. Även ungdomsverksamheten är mycket viktig för det framtida hemvärnet.

För att bygga välfungerande förband krävs utbildning och detta är något som varje bataljon i samråd med sina utbildningsgrupper måste planera minutöst i framtiden. Man ska inte acceptera att den enda utbildningen som finns under året "bara" är KFÖ:n!

En annan sak som engagerar Hemvärnare i gemen är materielifrågan. Generalen berättade om viss ny vapenutrustning just nu distribueras. I slutet på 2012 räknar man också med att kunna börja leverera gruppradio IGR, som ersätter Ra 135 och 145. I slutet av nästa år påbörjas vidare

leverans av ersättningsfordon till Terrängbil 20 i en takt av 50 fordon per halvår.

Kommande fokusområden kommer att vara bl.a. chefsförsörjning, samverkan mellan regional och territoriell ledning, nytt regelverk för insatser, materialhantering samt Prio-systemet (ett resurs- och ledningssystem, som ska länka samman eller ersätta över 160 datorsystem).

Försvarsminister Sten Tolgfors talade mycket om Sveriges Nya Försvar och om hur säkerhetspolitiken förändrats från 1980-talet och fram till nu. Trots att numerären tidigare var större så anser Tolgfors att det gamla pliktförsvaret var urholkat. 70 % av de som gjorde värnplikten felutbildades eftersom de lämnade försvaret efter muck. Likaså att man under lång tid lagt ner välfungerade förband som varit aktiva i utlandet när deras missions-tid har varit över. Frivillig rekrytering till försvaret ger mer motiverade soldater som i sin tur blir mer kostnadseffektivt. Man ser också en styrka i stabilare grupper med blandade åldrar och bakgrund.

Försvarsministern berättade vidare att Hemvärnet varit en stor inspirationskälla för skapandet av det Nya försvaret. Hemvärnet består med 22.000 personer varav 17.000 ingår i Nationella skyddsstyrkorna. Det ideala personalflödet med officerare, soldater och sjömän samt Hemvärnssoldater beräknar man uppnå omkring 2023, då det nya försvaret ska vara på plats. Tanken är att soldater och sjömän är anställda i cirka 7 år. Till årets GMU-utbildningar sökte 28.000 personer till 2.600 platser. De avgörande faktorerna för Sveriges försvarsförmåga är tillgänglighet, användbarhet och rörlighet, vilket kräver anställd personal. Kvalitet och kompetens ger säkerhet och försvarsförmåga och detta kommer att gälla hela försvaret, även Hemvärnet.

Vad gäller frågorna om de olika beredskapsgraderna samt de laghinder som föreligger vid insatser på civila skyddsobjekt ansåg Tolgfors att det ur ett samhällsperspektiv är lämpligt att ha fler beredskapsgrader – detta är en fråga som ska beredas av Försvarsutskottet, liksom många andra frågor.

ÖB Sverker Göransson underströk också att det finns mycket kvar att göra innan svenska försvaret är i hamn. Sveriges försvarsmakt ska vara synlig, respekterad, förklarad och uppskattad. Som det är idag är Försvaret mer kända utomlands än lokalt i Sverige och det är där Hemvärnet kommer in, som ska ha den lokala förankringen. Hemvärnet kommer att vara 50 % av insatsorganisationen!

Precis som Försvarsministern underströk ÖB den förändrade hotbilden och att försvaret måste anpassas efter det. ÖB ser det som vitalt att ha fältstarka, tränade förband som är dugliga för strid och han upplever efter att ha inspekterat ett stort antal enheter att det fungerar väl. Det Kalla kriget har ersatts av cyberhot, miljöförstöring, ökad kriminalitet m.m. Upp till 1,8 miljarder människor i världen är arbetslösa och hur påverkar det mänskligheten i det långa loppet?

ÖB återkom också till det som både Rikshemvärnschefen och Försvarsministern sagt tidigare under sina anföranden – att rekrytering är viktigt och att det kräver många insatser att få personalen att stanna kvar i form av bra utbildning och välfungerande materiel. Även utbildningsgrupperna måste bli mer aktiva i detta. Central rekrytering i kombination med fältrekrytering är en lämplig modell.

Även ÖB fick ett antal frågor från tingsdeltagarna; bland annat vad gäller tydlig inriktning för ungdomsverksamheten, vilket kommer under nästa år. Även materiel-frågor togs upp, bland annat det faktum att ledtiderna för materieförsörjningen är obegripliga. ÖB svarade att man bl.a. drabbats av ett antal överklagningar vid upphandling av materiel (t.ex. kroppsskydd) samt andra saker som beklagligt nog fördröjer materielleveranser. Någon undrade också ifall Hemvärnets personal också skall tränas för att ställa upp för eller ge stöd till andra utifrån Lissabonfördraget. Enligt ÖB pågår försvarsplaneringssamtal och något svar på den frågan är man inte riktigt framme vid ännu.

Försvarsutskottets ordförande Peter Hultqvist (S) tryckte hårt på att den folkliga förankringen vad gäller Försvaret är viktig och kommer att bli än viktigare i

framtiden. Liksom att Hemvärnet är nödvändigt för Försvarets framtid, bland annat för att ”försvaret av Sverige alltid börjar i Sverige”. Hultqvist berättade konkret om hur han kom Hemvärnet riktigt nära och fick se vad de gick för i samband med en tågurspärning i Borlänge i april 2000, då ett tåg med nio fullastade gasolvagnar spårade ur på bangården. Hemvärnet gjorde under efterspelet till urspärningen en stor insats med bl.a. bevakning och förplägnad, vilket var en kugge i det stora maskineriet som var inblandat i händelsens efterspel.

Peter Hultqvist ser också nödvändigheten av att ordentlig förankring mellan arbetsmarknadens parter råder för kommande lagstiftningar om exempelvis tjänstledighet i samband med övningar och annat. Lagförslag beräknas utkomma kring årsskiftet. Detta är bara en av delarna för att kunna lyckas med en god personalförsörjning till försvaret.

Han har också varit ute och besökt anställda soldater och tagit in deras synpunkter på bl.a. lön, utveckling, personlig utveckling, familj samt hur de ser på internationella uppdrag. Hultqvists parti yrkar på högre förbands- och materialanslag och kräver också att den politiska viljan uttalar skarpare, bland annat med hänsyn till försvarsindustrin som behöver branschutvecklingsprogram för en långsiktig konkurrenskraft.

Han ser också att det är viktigt att det svenska försvaret måste bli bättre på att bemöta cyberhot samt behåller sin subarktiska förmåga med anledning av förändringarna som sker ur klimatsynpunkt uppe i Arktis.

Vilka var där?

ChefenFömedC, Mikael Åkerström, deltog under tingsförhandlingarna. Valda tingsledamöter från Elfsborgsgruppen var Jan Ferneborg (Göteborg Norra), Milan Pureber (Älvsborg), Margareta Andersson (Göteborg Södra) samt Åke Larsson (EBG hemvärnsråd). Jan Andersson (Älvsborg) deltog i egenskap av ledamot i Rikshemvärnsrådet. Jan valdes till ersättare i det nya rådet. Margareta Andersson (Göteborg Södra) valdes in som ordinarie ledamot i rådet.

Margareta Andersson

Ordföranden har ordet

År 2011 går mot sitt slut. Fortfarande i november varmt för årstiden – men snart kommer ryss-kylan att ta sig in över Norden. Högtryck med sol, men med detta kallt väder. Vi får hoppas att det bara är väderleken från öster som kylar.

Hur är den säkerhetspolitiska situationen i dag och hur kan den utveckla sig? Vi torde uppmärksamma att Nordkalotten har fått ett allt större och även växande strategiskt värde för både Väst (USA, Canada, Danmark, Norge) och Öst (Ryssland).

Östersjöns strategiska värde torde även ha ökat bl a med anledning av den gasledning, som går tätt intill vårt nära nog oförsvrade "hangarfartyg Gotland".

Ryssland ökar sina militära satsningar avsevärt f n. Den försvarsbudget som kan läsas pekar på en omfattande tillväxt av ryska försvaret. En satsning som i BU 12 bedöms vara genomförd 2020. Bl a har man påbörjat byggande av ett antal hangarfartyg. Att märka är att Ryssland tidigare inte haft mer än ett operativt hangarfartyg tidigare. Heller inte att förglömma de fyra franska Mistral landstigningsfarkoster, som beställts. Armén förstärks med bl a nyutvecklade stridsvagnar. Vidare har fallskärmstrupperna förstärkts – övningsfällning i nordpolsområdet har aviserats.

Försvarsministern har kraftfullt påtalat Solidaritetsförklaringens vikt för det svenska försvaret. Denna förklaring har avgivits av Riksdagen 2010 baserat på EU Lissabonfördrag. Vad är sanning eller verklighet bakom denna vårt lands förklaring? Sverige skall enskilt eller tillsammans med andra, inom och utom landet försvara Sverige och främja vår säkerhet. Har Sverige säkerställt denna samverkan genom överenskommelser med våra närliggande länder? Så har tydligen inte skett. Finns förutsättningar för Sverige att ta emot hjälp? Med de enstaka markstridsförband som försvarsmakten f n och inom en 10-årsperiod disponerar över finns det svårigen möjlighet att försvara territorium så att hjälp kan erhållas. Hur är trovärdigheten till denna Solidaritetsförklaring?

Läs mera om detta i senaste Älvsborgaren i en utmärkt artikel av Per-Olof Kinnander.

Sveriges nya Insatsförsvaret håller på att byggas upp sakta. Försvarsministerns positiva uttalande om en god rekrytering har knappast varit sanning. Tveksamt är vidare om de medel som ställs till ÖB förfogande kommer att säkerställa att målet för ett insatsförsvaret 2014 (2018?) skall kunna hållas. Kommer planerade samövningar inom brigads ram kunna ske? Det torde vara tveksamt om det inte blir först omkring 2020 som planerad omorganisationen kan vara klar. Därmed även målet att ha två insatsberedda och samövade brigader tillgängliga. Det förutsätter dock att ÖB får äskade medel och att planerad rekrytering av yrkessoldater (GSS/K/yrkessoldater och GSS/T /tillfälligt anställda soldater) med förväntad tjänstgöringstid om 6 år kan genomföras. De utökade medlen behövs även för att säkerställa att viktiga materielsystem kan bibehållas respektive förnyas.

Tyvärr har Försvarsministern valt att helt satsa på ett försvar med heltids- respektive visstids anställda. Arvet var/är tydligen inget att satsa på. Tvärtom deklarerar att vårt tidigare mobiliseringsförsvaret var nära nog värdelöst. En sanning som många f d anställda ställer sig tveksamma till. Säkert fanns brister – men var det så dåligt? För egen del känner jag inte igen mig från de brigader jag haft ansvaret för.

Vi får veta att försvarsmakten satsar på ett Hemvärn omfattande ca 22 000 man. Motivet till denna siffra är den bristande möjligheten/förmågan att rekrytera. För ca 15 år sedan angav försvarsmakten att 125 000 man var ett minimum! Efter att under 90-talet och de första åren 00-talet ha följt Rikshemvärnschefens inspektioner måste jag notera att vårt Hemvärn har hög kvalitet och är lämpligt utrustat. Varför inte försöka bibehålla en numerär om över 100 000 man?

Vid Försvarsmaktens förra mycket prekära läge på 20- och 30-talet var det flera unga generalstabsofficerare och även hö-

Överste Sven Wergård

gre officerare, som debatterade med framgång en förstärkning och utökning av försvaret. De lyckades väl. Idag kan vi inte se någon mera omfattande debatt i ärendet. Det finns få - om några överhuvudtaget - officerare som idag debatterar eller uttrycker sin åsikt! Kan det bero på risken att inte få vidare karriär? Enstaka pensionerade officerare uttrycker sina farhågor!

Hur löser Norge sitt försvar? De har värnplikt och folkförankring som grund. Anställda finns inom Telemarksbataljonen. Finland har även de värnplikten inom sitt försvar.

Styrelsen önskar Alla ett lyckat och skönt slut på 2011 och ett fortsatt fint framgångsrikt kommande år - 2012!

Sven Wergård
Ordförande

"Vörda Askan så att glöden däri åter flamman"

"Medverka i en utökad rekrytering av I 15 Kamratförening!"

Höstmiddag

Lördagen 22 oktober hade vår förening för andra året sin höstmiddag. Traditionen har vi ärvt från officersskårens alltid återkommande middag, när året övergår från sommar till höst.

När vårt I15 fortfarande var ett regemente var det enbart officerare med damer som deltog. Nu är det alla medlemmar i vår förening som är välkomna och även vänner till dessa. Hedersgäster denna gång var Per-Olof Bentley med makan Christina, som representerade Föreningen för Göteborgs försvar.

Festklädda damer och herrar anlände till vår mäss vid 18-tiden och efter välkomstdrinken bjöds det till bords. Vår mäsinnnehavare Victoria Hüttner hade som vanligt komponerat en strålande middag.

Vad sägs om följande: Förrätt: Canapé med kräftstjärtar och äpple smaksatt med crème fraiche och kryddost.

Till varmrätt serverades helstekt hjorttytterfilé med lingongräddsås, stekta kantareller och rotfruktskaka och till efterrätt. Äpple- och vaniljbavaroise med havtornsgelé och honungs- och kardemummasmulor. Till maten serverades vin och efter middagen intogs kaffe med avec vid småborden. Talet till kvinnan framfördes av Bo Tyvik som läste en dikt av Gurli Carlsson. Vid 22-tiden började dansen till behaglig musik som höll på fram till midnatt.

Gör slag i saken, kom du med som tvekade i år, upplev lite pompa och ståt!

Lars R

Honnörsbordet vid höstmiddagen

Kaffe med avec avslutade den grandiosa måltiden

Fristadsmarsch för fjärde gången

Årets frände av regementets flyttning från Fristad till Borås ägde rum i vackert väder och liksom föregående år där alla är vinnare efter att genomfört sexton kilometer i svår och lätt terräng.

Samarrangemang mellan Kungliga Älvsborgs Regementets Kamratförening och Älvsborgs Hemvärnsbataljon samlade 34 stycken kämpar som genomförde årets marsch. Glädjande är att såväl kvinnor som män deltar. Jag menar verkligen stronga kvinnor och män, bl a Sonia Johansson 79 år, som gått marschen alla fyra gångerna. Tre av deltagarna, Carina Blomqvist Liljegren, Ralph Liljegren och Victoria Blomqvist hade åkt ända från Vänersborg för att vara med i vårt arrangemang. Victoria som föresten blev bäst med tipsfrågorna och hela tävlingen. Alla förflyttar sig naturligtvis i sin egen takt, för det är ingen tidspress, men jag vill notera att snabbast för tredje gången var Ida Jonsson. Ida som varit på många platser i vår värld och där passat på att gå marscher båda korta och långa.

På morgonen lördagen 8 oktober samlades allmänheten och hemvärnspersonal på heden i närheten av minnesstenen. Klockan 08:30 var alla inregistrerade och det var tid för föreningens ordförande, överste Sven Wergård, att hälsa

Ida Jonsson, snabbast i marschen

välkomna. Sedan var det tid för hemvärnets bataljonschef, major Erling Edvardsson, att informera alla deltagande i hemvärnets gruppfälttävlan vad som skulle ske under marschen.

Den snitslade vägen gick liksom föregående år i de fagra trakterna väster om Öresjö. Efter några kilometer efter en hård uppförsbacke utspisades dryck och bullar. Efter vägen fick deltagarna lösa 12 frågor. Liksom förra året gick vägen så lite som möjligt på asfalt och ledde över det fagra Rya åsar. Efter att passerat Ramnaparken var målet "Laddatorpet" på gamla I 15:s område. Den sista soldaten som innehade stugan hette Ladd. Delar av familjen emigrerade till Amerika där en senare släkting blev skådespelare som vi lite äldre kommer ihåg – den tuffe Allan Ladd.

Vid målet väntade före detta Kullings hemvärnskompanis kokgrupp, med väl-lagad lunch/middag.

Marschen, som genomföres årligen kommer att bli, om allt klaffar, en jubileums-marsch 2014, hundra år efter det stora som hände; att regementet flyttade från Fristad till Borås.

Den som kom först till målet var, liksom de två senaste åren, Ida Jonsson från Fänneslunda – en mycket vältränad kvinna som struntade i frågorna och tar marschen som ett bra träningspass. De tre som hade elva rätt med skilje frågan som avgörande var: Viktoria Blomqvist, Eva-Lena Unoson och Inga-Lena Nordh. GRATTIS!

Svaren på frågorna: Det finns 25 län i vårt land, Stalin dog 1953, den fågel som bygger tak på sitt bo är skatan, jorden roterar från väster mot öster, är något ogripbart är det abstrakt, svärmors tunga kallas även för Bajonettlilja, om man är frank är man frimodig, 225 grader på kompassen pekar mot sydväst, höstdagsjämningen infaller 23 september, Chiles huvudstad heter La Paz, sollen betyder högtidlig och en kandelaber är en ljusstake.

Lars Rehn

Därför har Älvsborgs regemente namnet "Gadebusch" på sin fana

Cronstedts kanoner 1712

Den lilla orten Gadebusch ligger 30 km SV om Wismar i det tyska furstendömet Mecklenburg. Här utkämpades den 9 december 1712 ett slag mellan svenska och dansk-sachsiska trupper om det vacklande svenska stormaktsväldet. Vår förening ordnar en resa dit sommaren 2012 för att fira segern för 300 år sedan.

Det gick svenskarnas väg i Gadebusch, tack vare artilleriets eld, vilket hade stoppat alla danska försök till motanfall och förstärkning av utsatta delar. Under nästan två timmar hade det svenska artilleriet dånat oavbrutet in i de danska truppmassorna. Det verkade osannolikt att svenskarna kunde ha så många kanoner! Sanningen var att de svenske endast hade trettio kanoner. Vad var då orsaken? Jo de utnyttjade dem på ett dittills okänt sätt. Därför infann sig den sista stora segern för det svenska stormaktsväldet, en verklig triumf vid Gadebusch. Och en triumf för vårt Älvsborgs regemente som på detta sätt fick namnet Gadebusch på sin regementsfana.

Överstelöjtnantens kanoner

Vad var det då för märkligt med de svenska kanonerna? Traditionellt hade artilleriet varit ett i princip stillastående vapen. Skulle det mot förmodan flyttas krävdes uppbröstning, pjäserna gjordes i ordning för att dras med hästar eller manskap. Då gick det inte att använda kanonerna. Kanonkonstruktören överstelöjtnant Carl Cronstedt lät införa anmarschbommar på de lätta trepundiga kanonerna. Det var långa tvärgående stänger med vilka artillerimanskapet kunde skjuta pjäserna framför sig, med eller utan hjälp av så kallade aktionshästar som dragare. Cronstedt låg också bakom de "snabba skotten", det vill säga färdiga, kompletta laddningar. En vältränad kanonbesättning kunde med dessa avfyra kartescher med druvhagel eller kulor tio till fjorton gånger i minuten. På det sättet kunde artilleriet med aktionshästar i snabb takt rycka fram mellan kanske trettio, fyrtio meter framför infanteriet och avlossa fem till sju skott innan fotfolket hunnit upp i linje. Om nu motståndarna tog till flykten kunde kanonerna användas vid förföljandet och vid en tillbakaryckning förblev mynningarna vända mot motståndaren.

Redan vid slaget vid Helsingborg 1710, där Älvsborgarna också var med, använde Cronstedt första gången sitt system, fast denna gång misslyckat på grund av den sumpiga terrängen. Det var då han kom på att både hästar och folk måste tränas för att utstå eld, rök, skott och allt oljud.

Omkring klockan elva denna vinterdag, började den svenska anmarschen från öster "med alla kanonerna i täten, vilka av hästar släpades med mynningen först och beredda till snabba skott". När man hade fienden på cirka 700 meters avstånd öppnade man en häftig eld mot de tätt packade danska bataljonerna. I skydd av elden framgrupperade det svenska infanteriet och kavalleriet. Cronstedts nya metod att utnyttja artilleriet lade grunden till den svenska segern 9 december 1712.

Stridande parter: Sverige 14 000 man mot Danmark 16 000 man och sachsiska hären 3 500 man. Förluster: Sverige 500 döda och 1 100 sårade. Danmark 2 500 döda och sårade samt 2 500 tillfångatagna. Sachsarna 750 döda och sårade samt 100 tillfångatagna.

Lars

Kamrater

Höstmörkret sluter sig alltmer om oss för varje dag. Vädret är väl vad många av oss skulle kalla "typiskt göteborgskt". Alltså allt som behövs för en rejäl höstdepression. Men icke. Tänk positivt! När ni läser detta är vi nära vändpunkten och vi går åter mot ljusare tider.

Nu undrar ni säkert varför jag inleder på detta vis. Det är ju så att vi snart lägger ännu ett år till handlingarna. Ett år med aktiviteter helt i gamla hjulspår. Medlemskåren har blivit ett år äldre och vi har blivit färre, då nyrekryteringen går trögt och några kamrater fallit ifrån.

Om vi klimatmässigt är nära vändpunkten till ljusare tider så sker det utan vår påverkan. Om denna vändpunkt ska komma till vår förening och dess verksamhet krävs nya tag på många områden. Här krävs kreativitet och nya idéer om hur vi kan förnya och förnygra föreningen och dess verksamhet.

En delmängd i en sådan förändring kan komma ifrån Försvarsmakten. Under det senaste året har en omfattande utredning om veteranstöd genomförts i högkvarterets regi. Försvarsmakten har ett stort ansvar gentemot personal som i insatser skadats eller mår dåligt, så kallad PTS (Post Traumatisk Stress). I volymer är det främst personal i utlandstjänst som drabbas, men olyckor händer även här hemma och även i nationella insatser kan personalen drabbas av PTS. Kom ihåg räddningsinsatser som branden på Scandinavian Star och Estonias förlisning för att bara nämna ett par exempel. Detta ansvar för rehabilitering har långt ifrån alltid skötts på ett, för drabbade personer, korrekt sätt.

Den nu slutförda utredningen har föreslagit att Försvarsmakten kan ta hjälp av alla de ideella föreningar som finns på nuvarande och tidigare garnisonsorter. I

många fall krävs specialistvård, som naturligtvis inte kan ges av en kamratförening. Dock kan, för många drabbade, en samlingspunkt vara ett värdefullt bidrag i eftervård och uppföljning. En plats där man träffas, fikar och kan prata om sina upplevelser. I denna del kan vår förening absolut bidra med aktivt stöd. Det kräver dock små men ändå förändringar.

Vi behöver representation i styrelsen av minst en person med personlig erfarenhet av utlandstjänstgöring. Vidare behöver vi aktivt öka rekryteringsarbetet för att få nya medlemmar, som också har erfarenheter av insatser. Dessa finns inom Göteborgs garnison, som anställda eller inom hemvärnet och frivilligorganisationerna. Detta arbete är påbörjat men här kan vi alla hjälpas åt. Vi behöver nämligen relativt snabbt visa att vi vill och kan hjälpa till.

Jag önskar er alla en
God Jul & Ett Gott Nytt År!

Bosse Andersson

Födelsedagar våren 2012

Januari

Hjert Svensson	01	28	70 år
----------------	----	----	-------

Februari

Gunnar Jansson	02	19	90 år
Sigvard Oscarsson	02	25	70 år
Jan Blohm	02	27	60 år

Mars

Siv Jannesson	03	09	85 år
Tryggve Kallin	03	13	70 år
Stephan Fougberg	03	18	60 år
Barth Dellbing	03	19	75 år
Christian Weibull	03	22	70 år
Clary Sjöberg	03	22	80 år

April

Göran Lyrfors	04	06	75 år
Jack Wibring	04	10	80 år
Tomas Borgström	04	14	70 år
Gunnar Börjesson	04	14	75 år
Lennart Jideblad	04	17	60 år
Bengt Silander	04	24	90 år
Ingvar Almén	04	29	80 år

Maj

Björn Knutsson	05	04	80 år
Jan Andersson	05	09	80 år
Ingmar Apeltig	05	09	70 år
Lill Weibull	05	25	85 år
Anita Apeltig	05	27	70 år

Juni

Hans Törnström	06	09	65 år
Jan Berner	06	10	70 år
Rune Nilsson	06	24	85 år

Mottagna gåvor

Det är många kamrater, som tänker på vår förening och stöttar den på olika sätt. Museum, uppvaktningar, traditionsbevarande arbete, allt kostar pengar.

Vi är tacksamma för allt det stöd vi känner från er medlemmar, både i form av ideellt arbete och i gåvor av olika slag. När det gäller ekonomiskt stöd vill vi rikta ett speciellt tack till

Lennart Stålgren, Mattias Lundgren, Kjell Werner och Kent Werner för de generösa bidragen till traditionsrumsbevarandet resp till föreningen. Ett stort tack också till Eva Nyström för minnesgåvan efter sin bortgångne make – Harry Nyström

Styrelsen, Kassören

KA4 inviges

Året var 1945. Dagstidningen Ny Tid – föregångaren till Arbetet – var på plats och rapporterade i utgåvan den 27 september att KA4 nu fått synnerligen rekorderliga lokaliteter för sin verksamhet. Sedan krigsutbrottet 1939 hade man varit inrymd inom Älvsborgs fästning (området högst upp på Käringberget – inklusive Oscar II:s fort) och det nya ”etablissementet” rönt välförtjänt uppmärksamhet.

Här följer ett citat av artikeln. Vi beklagar den dåliga bildkvaliteten.

Ordet kasern har fått en doft av våta kläder och marschkängor, naftalin och armol, och med kasern har man tidigare förstätt ett antal huslängor, placerade i fyrkant runt en mindre sandöken, som kallas kaserngård. När Älvsborgs Kustartilleriregementes nya etablissement i dag högtidligt inviges presenteras emellertid ett kasernområde av en för 20 år sedan otänkbar idyll. De tråkiga idéassociationer ett regementes permanenta förläggning skapat suddas bort vid ett besök på Ka4, där man efter råd och lägenhet ordnat nära nog ett idealsamhälle för utbildning av soldater och underbefäl i kustförsvaret.

Redan tidigare har Ka4:s förläggning i Långedrag väckt uppmärksamhet och varit föremål för publicitet, men området var då långt ifrån bebyggt och gav ingen uppfattning om regementets blivande totalerteriör. Visserligen återstår ännu en del byggnation, men området har dock så färdigställts, att det ger en bild av enhet. Där finns vad som behövs för daglig livsföring, konstaterade regementschefen överste K. R. Kolmodin vid en pressinformation i veckan.

Förutom kanslihuset och ekonomibyggnaden stå fem kaserner färdiga och ha redan tagits i bruk, medan grundschaktning pågår för ytterligare tre. I varje kasern förlägges ett kompani. Husen äro uppförda av gult tegel i två våningar, vardera rym-

mande åtta rum för manskap samt furirum. Vid normal förläggning bo sex man i varje rum, men det är möjligt att bereda plats för dubbla antalet, och sålunda kan en byggnad rymma cirka 200 man.

ningen är likaledes up to date. Till och med avfallet fryses för att inte ruttna. Två lastbryggor i anslutning till förråden underlätta transporter.

Furirmatsalen är intimt trevlig, och det samma kan sägas om manskapets matsal – trots höjden i tak. Blommor pryda fönster och bord.

Ka4 har lyckats skapa idylliskt kasernområde
Moderna anläggningar vid älven – Invigningsfest i dag med amiralsbesök

Manskapet har tillgång till dagrum och skrivrum i övre våningen, och vidare är naturligtvis ordnat på bästa sätt för hygien genom duschrum och modern toalettavdelning. Logementskorridorerna äro breda och luftiga med ändamålsenliga anordningar för placering av ryggsäckar, vapen och kappor. Inte heller klädhängare saknas. I samtliga korridorer har en elektrisk klocka installerats. I källarvåningen finnas torkrum för uniformer och kängor samt ett rymligt putsrum, allt praktiskt och modernt. Vindsvåningen är avsedd för förråd.

Avfallet fryses för att ej ruttna
Ekonomibyggnadens köksavdelning är ett eldorado för en kock. Stort ljusst kök med väldiga blanka stål grytor som uppvärmas elektriskt, samt i övrigt modern utrustning. Två husmödrar samt 17 kvinnliga köksbiträden och assistenter svara för god mat och ordentlig servering. Förrådslokaler i bottenvåningen fylla högt ställda anspråk på rationell hushållning, och den en trappa upp placerade kylskåpsavdel-

Gamla årsklasser erinra sig säkert med en rysning de ofta dragiga och kalla matsalar, man måste hålla till godo med. Ka4:s unga värnpliktiga kunna inta sina mål utan vantar på händerna. En jämn behaglig värme mötte inbjudande efter en timmas promenad i råkall höstdag. Luftventilationen är ett resultat av vetenskapens sista rön på området. Matsalarna äro belägna i övre våningen, och en trappa ned finnas utmärkta fritidsrum för underbefäl och manskap.

Den forna bebyggelsens karaktär bevarad

Överste Kolmodin betonar gärna, att man genom förläggning av marketenteri och mässar i redan förut befintliga villor lyckats bevara den forna bebyggelsens karaktär. I ett par av dessa gamla byggnader, vilka inlöstes vid markköpet, ha bostäder inretts för officers- och underofficersfamiljer, vilka nu i hösttid ha utsikt över trädgårdar med dignande fruktträd – en farlig frestelse för unga rekryter – samt åt nordväst en strålande vacker vy över älven

och hisingslandet. Ka4:s förläggning har fått ett naturskönt läge i Långedrag.

Vid älvstranden ligger det mäktiga pjäs-exercishuset med 9 lektionssalar samt en väldig hall, 60 ggr 15 meter i yta och närmare 10 meter från golv till tak. Dit kan man bogsära in de nära 50 ton tunga nedmonteringsbara 21 cm kustartilleripjäserna för övningar. För tillfället är hallen apterad till högtidssal för invigningsmiddagen.

Under ett par dagar ha konstnärliga värnplikliga vackert dekorerat hallen med flagguppsättning – flinar av jätteformat in. m. Vid pressbesöket repeterade Ka4:s fritidsorkester om cirka 20 man, bland dem den kände pianisten Margo Sandström. Det skall nämligen bli taffelmusik, och orkestern spelar senare i kväll dansmusik för manskapet.

Fritidsbyggnad för 175.000 kr

Jämt fördelade över det 62 har stora kaserneområdet – 35 har äro nyinköpt mark – ligga tre värmecentraler för den lokala uppvärmningen. Vidare finnas fyra kanonförråd utplanterade, tre för 21 cm och ett för 10,5 cm pjäserna, ett kall- och ett varmgarage samt en serviceverkstad för transportfordon i anslutning till en artilleriverkstad. I förnämlig avskildhet ligga officers- och underofficersmässarna, den senare inrymd i en renoverad och tillbyggd villa och med intim hemmiljö.

Överste Kolmodin såväl som stabsassistent Arne Frodin berättar med speciellt intresse om den planerade fritidsbyggnaden, som beräknas kosta omkring 175.000 kr. och uppföres utanför det statliga byggnadsprogrammet. Lotterimedel och insamlingar ha möjliggjort tankens snara förverkligande. Man väntar endast på byggnadstillstånd. Fastigheten kommer att inrymma en aula, även avsedd för biograf- och teaterföreläsningar, kafé, lärum och studiecirkelrum samt lokaler för bordtennis i källarvåningen. Dessutom finns tomt utmätt vid älvstranden för idrottsplats och sporthall, men dylika anläggningar ingå inte i regeringens beslutade femårsplan. Bland redan befintliga moderna installationer märkas en centralradioanläggning, genom vilken regementschefen snabbt kan nå samtliga logement liksom mässar, matsalar och andra lokaler.

Den nya vackra matsalen

Kasernområdets ev. inhägnad är ännu inte avgjord. Ett staket ger alltid intryck av fälla men det gör samtidigt en betydande nytta, då det håller obehöriga på avstånd. I händelse staket kommer att uppföras är det dock inte meningen att avstänga promenadvägen utmed älven, lovar överste Kolmodin.

Ka4 har anor från 1906

– Det är inte första gången ett kustartilleri är förlagt till Göteborg, framhöll översten i en historik. Redan 1906 uppsattes Älvsborgs kustartilleridetachment som en avdelning av Karlskrona Ka-regemente. Detta detachment omvandlades i januari 1915 till en självständig kår, som ägde bestånd till och med 1925 års försvarsreform, då den indrogs och en fåtalig personal lämnades kvar med uppgift att hjälpligt vårda materielen. Samtidigt med andra världskrigets utbrott omvandlades materielvårdsdetachmentet till ett bered-

skapsdetachment som alltmer utvidgades, tills slutligen år 1942 Älvsborgs kustartilleriregemente uppsattes. Etablissemanten började byggas hösten samma år och kostnaderna beräknades till cirka 9 milj. kr.

Dagens festligheter inledes med gemensam lunch för hela regementet, då överste Kolmodin talar till manskapet. Kl. 15.45 tar han emot kompanierna på uppställningsplatsen vid älven. Sedan fanan blotats håller biskop Rodhe fältgudstjänst, och därefter följer inspektion av chefen för marinen, amiral Strömbäck, som även talar till pojarna. Slutligen blir det defilerings.

Hela regementet dinerar sedan efter extra menu, och så kl. 20.30 spelas det upp till den efterlängta dansen. Dagen till ära blir det permission till kl. 2 på natten.

Ur Ny Tid 27/9 1945

Kommande aktiviteter 2012

7 mars

Årsmöte med påföljande träff på mässen. Närmare information kommer i separat utskick.

17 maj, Kristi Himmelfärdsdag.

Tillsammans med Försvarsutbildarna i Göteborg, övriga kamratföreningar i Göteborg och Göteborgs Resoff. Sällskap genomför vi den sedvanliga **Känsödagen** med Försvarsinformation, rundvandring och enklare förplägnad på programmet. Samling vid hamnen Käringberget kl. 09:30 för båtresa till Känsö. Beräknad återkomst är kl. 15:00.

Anmälan komplett med **personnummer**, som krävs för att komma in på området, måste vara Johnny Stenberg tillhanda senast 10 maj!

Anmälan till: Johnny Stenberg
031-14 38 99 tfn svarare, eller 0708-28 08 52 eller
johnny.stenberg@hotmail.com

Uppstart för 2012 – Befälsövning 0

Elfsborgsgruppen har startat förberedelserna för utbildningsåret 2012. För åttonde året genomfördes Befälsövning 0, där i år ett 120-tal hemvärnsbefäl och personal ur Elfsborgsgruppens kader samlades en novemberlördag på Karingberget.

Under förmiddagen var det genomgångar av bland annat nästa års verksamhetsorder, VO 2012. I år gästades Elfsborgsgruppen av Andreas Tydén från Rikshemvärnsavdelningen, hemvärnsombudsmannen Mats Jonsson och Ivan Andersson, chef för servicecenter Göteborg. Gästerna informerade hemvärnsbefälen om sina verksamheter och det gavs möjlighet till frågor.

Efter att ha intagit lunchen på Garnisonsmässen ägnades inledningen av eftermiddagen åt bataljonsvis arbete. Under ledning av respektive bataljonchef diskuterades och planerades nästkommande års program. Vid 15-tiden var det dags för återsamling och summering. Efter att ha klarat ut några frågor från bataljonerna avslutades den första delen av dagen med ett ceremoniellt fönster där bland annat Hemvärnets silvermedalj och Petrimedaljen delades ut.

Befälsövning 0 består av två delar och för huvuddelen av deltagarna var det dags för ombyte till m/87 och förberedelser för kvällens traditionsmiddag på Garnisonsmässen. Efter samling på mässen och mingel till musik framförd av sextetten I beredskap intogs platserna i den välfyllda mässen och förrätten serverades.

Till middagen hade ytterligare tre gäster anlänt, Leif Härdig, ställföreträdande chef för Försvarsmedicincentrum, Erik Pousar, chef för Garnisonsenheten och Carina Borgh från garnisonens transportenhet. Traditionsmiddagen blev som namnet antyder fylld av traditioner och talen och sångerna ur det digra sånghäftet avlöste varandra. Under middagen delade chefen för Elfsborgsgruppen ut Elfsborgsgruppens medalj till Leif Härdig och Carina Borgh samt till de två avgående bataljoncheferna Erling Edvardsson och Lars Olsson.

– Jag är mycket nöjd med dagen, sa chefen för Elfsborgsgruppen innan han begav sig hemåt i lördagsnatten. Bra information och diskussioner på dagen och trevlig samvaro över bataljonsgränserna på kvällen.

HS

Utdelade utmärkelser under Befälsövning 0

Elfsborgsgruppens medalj

Leif Härdig
Carina Borgh
Erling Edvardsson
Lars Olsson

Hemvärnets Silvermedalj

Joakim Franzon
Jonas Forslund

Petrimedaljen

Erik Pousar
Anders Pedersen

Diplom

Morgan Johansson

Torsdagskvällar på Mässen 115

Liksom tidigare har vår styrelsemedlem Jan Andersson även i år ordnat med mycket bra föredragshållare till våra speciella torsdagskvällar, sista torsdagen i månaden.

Vi har haft bl.a. vice statsminister Jan Björklund, före detta vår ordförande, TEKO-direktören Sven Engblom, den före detta sovjetiske stridsflygaren, Andrey Smirnov och författaren Nicklas Sennerteg. Kvällen börjar som regel med ärtsoppa, pannkakor och kaffe och åtföljs av ett föredrag.

I september talade Lars Hansson, en av Sveriges främsta kännare av fortifikatoriska anläggningar, om just "Hemliga rum". Vårt land är fyllt av sådana

lokaler från söder till norr, från öster till väster. De flesta byggdes under andra världskriget och under kalla kriget, men även under 1800-talet byggdes det stora och mindre befästningar. Om någon tvivlat på varifrån den tänkta fienden skulle komma så står det helt klart när man på kartan ser försvarsanläggningarna. Nästan varje bergsknalle var befäst på vår östra kust. Dessa rum var stora och små. De mindre med plats för några man och de större för staber och ledningscentraler. Den allra största, Muskö, utanför vår huvudstad, har lika stor yta som gamla stan i Stockholm.

Här i Norden, till skillnad mot t.e.x. Tyskland, har vi istiden att tacka för lättheten

att påträffa på stabilt berg i markytan. Nere i Europa måste man först avlägsna jord och dåligt berg. Tyvärr så rivs och förstörs det årligen flera tusen anläggningar. Intresset var stort till detta föredrag, mässen räckte inte till så vi fick, liksom när Jan Björklund var här, disponera vår Hörsal.

I skrivande stund har vi novembers föredrag kvar. Lars Olof Strufve kommer att hålla ett föredrag om nästa års resa och firande av slaget i Gadebusch 1712, 300 år sedan där vårt regemente deltog.

Lars R

Fältskären – ett blodigt yrke

Föregångarna till de professionella läkare som utbildas i Försvarsmedicin på Garnisonen har fått en viss aktualitet genom SVT:s storsatsning "Anno 1790". Hjalten, Dåådth, har verkat som fältskär i Gustav III:s trupper i Ryssland, men återvänt till Stockholm. Där får han uppdrag som kvarters-kommissarie, i vilken roll han verkar som en riktig Sherlock Holmes tillsammans med sin adjutant, Freund.

Fältskären i krigsmakten hade utvecklats från medeltidens barberare och fått en upphöjd specialitet i trossen. Det gällde väl främst att sköta amputationer och böldskärning och med lite tur kunde patienten tillfriskna. Detta var ju före kunskapen om bakterier, vilka kunde medföra större decimering av soldaterna än fiendens faktiska kulor. Namnet på den långa kniven är ovisst, men lär ha använts till lårbensamputationer.

Bilderna har fångats av Steve Prytz, som engagerat dokumenterar Bohus Elfsborgs Caroliner vid sina uppvisningar av forna dagars krigsmakt.

B POSTTIDNING
ÄLVSBOGARN
Försvarsmedicincentrum
Box 5155
426 05 Västra Frölunda

Båtkompaniet serverar vid Tall Ships Race

Ett annat stolt skepp, Götheborg, på väg på jungfruresan 2005.